

Паламарчук В.О., здобувачка вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Вишновецька С.В., д.ю.н, професор

ОСОБИ ЛЬОТНОГО СКЛАДУ ЯК СУБ'ЄКТИ ПРАВА НА ПЕНСІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Відповідно до тлумачення Конституційного суду України: «Право соціального захисту громадян та право пенсійного забезпечення – це конституційний обов'язок держави, який реалізується за рахунок самостійного визначення механізмів виплати та доставки пенсій». Зміст та обсяг права громадян на пенсійне забезпечення полягає у їх матеріальному забезпеченні шляхом надання трудових і соціальних пенсій, тобто щомісячних пенсійних виплат відповідного розміру, в разі досягнення особою передбаченого законом віку чи визнання її інвалідом або отримання членами її сім'ї цих виплат у визначених законом випадках [1].

Чинне законодавство України регламентує нам кілька видів державних пенсій, до яких відносяться: за віком; по інвалідності; в разі втрати годувальника; за вислугу років. Останній різновид пенсії встановлюється окремим категоріям громадян, які працюють на роботах, що з плином часу призводять до втрати професійної працездатності або придатності до настання певного віку.

Керуючись ст. 52 Закону України «Про пенсійне забезпечення», пенсію за вислугу років мають право отримувати окремі категорії працівників авіаційної сфери та льотно-випробовувального складу незалежно від їхнього підвідомчого підприємства, організації чи установи [2].

Чинною законодавчою базою України встановлений чіткий перелік осіб, що належать до категорії «льотний та льотно-випробовувальний склад», а саме: особи офіцерського складу, особи рядового, сержантського і старшинського складу, які проходять службу за контрактом, та строкової військової служби, які займають посади льотно-випробовувального складу за відповідною спеціальністю та виконують

польоти за планами бойової (навчально-льотної) підготовки у складі екіпажів повітряних суден авіації Збройних Сил України (Наказ Міністерства оборони України «Про затвердження Переліку посад льотного складу») [3].

Перерахована категорія осіб має право на пенсію за вислугу років, яка призначається після залишення роботи в сфері авіації. Зокрема, в ст. 54 передбачено, що пілоти цивільної авіації мають право на пенсію за вислугу років незалежно від віку та за наявності вислуги років на цих посадах не менше 25 років у чоловіків і не менше 20 років у жінок.

Важливо зазначити, що особам, які претендують на пенсію за вислугу років, слід звернутися до територіального органу Пенсійного фонду України задля подачі документів для нарахування пенсійного забезпечення, оскільки пенсії автоматично не призначаються. До переліку документів, які подаються особою особисто або ж її представником, слід додати: заяву про призначення пенсії за вислугу років, документ про стаж, документ про присвоєння реєстраційного номера облікової карти платника податків, документ про місце проживання особи, документ-підтвердження права на призначення даної пенсії [2].

При цьому, розмір пенсії для осіб льотних екіпажів повітряних суден цивільної авіації (пілотів, штурманів, бортінженерів, бортмеханіків, бортрадистів, льотчиків-наглядачів) і бортоператорів, які виконують спеціальні роботи в польотах, не може перевищувати 2,5 величини середньої заробітної плати працівників, зайнятих в галузях економіки України, за календарний рік, що передує місяцю, з якого призначається пенсія [4]. Для прикладу: подавши заяву на отримання пенсій за вислугу років, пілот після 1 січня 2022 року може отримувати пенсійне забезпечення, яке не перевищуватиме – 27 115, 92 (оскільки, показник заробітної плати, що використовує Пенсійний фонд України, є 10 846, 37 грн) [5].

За особами льотного складу як за суб'єктами трудового права зберігається право вільного вибору пенсії (ст. 6 Закону України «Про пенсійне забезпечення»). Тобто у разі претендування на два та більше різновиди пенсійного забезпечення, особа має право вільно обрати ту пенсію, що бажає отримувати в подальшому.

Таким чином, за особами льотного складу закріплене право отримувати пенсійне забезпечення за вислугу років. Особливістю цієї категорії осіб є розмір

та обчислення самої пенсії, при цьому подання документів на її отримання можливе до досягнення 50-річного віку і за наявності встановленого стажу в авіаційній сфері.

Література

1. 4.4.6.1. Пенсії. Конституційний Суд України : офіційний веб-сайт. URL: <https://ccu.gov.ua/storinka-knygy/4461-pensiyi> (дата звернення: 12.11.2022).

2. Про пенсійне забезпечення: Закон України від 05.11.1991 № 1788-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 3. Ст. 10. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1788-12#n2> (дата звернення: 13.11.2022).

3. Про затвердження Переліку посад льотного складу, який має право виконувати польоти у складі екіпажів повітряних суден, авіації Збройних Сил України, військова служба на яких зараховується до вислуги років для призначення пенсії на пільгових умовах, і Єдиних річних норм нальоту годин для нарахування вислуги років на пенсію на пільгових умовах льотному складу авіації, який має право виконувати польоти у складі екіпажів повітряних суден авіації Збройних Сил України: Наказ Міністерства оборони України від 12.01.2004 № 9: веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0103-04#Text> (дата звернення: 13.11.2022).

4. Про внесення змін до Порядку призначення і виплати пенсій за вислугу років працівникам льотно-випробного складу цивільної авіації: Постанова Кабінету Міністрів України від 22 травня 1996 р. № 550: веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/550-96-%D0%BF#Text> (дата звернення: 13.11.2022).

5. Показники середньої заробітної плати, які застосовуються при обчисленні пенсій у 2022 році. Федерація професійних спілок України : офіційний веб-сайт. URL: <https://www.fpsu.org.ua/materialy/22600-pokazniki-serednoji-zarobitnoji-plati-yaki-zast-osovuyutsya-pri-obchislenni-pensij-u-2022-rotsi.html> (дата звернення: 14.11.2022).